

२०. गमतीदार पत्र

• एका. वाचा.

दारावरची बेल वाजली. मायाने दार उघडले. दारात पोस्टमन होता. त्याने मायाला एक पाकीट दिले. मायाने पाकिटावरील मजकूर वाचला. 'अय्या, काकांचं पत्र!' तिला आनंद झाला. 'धन्यवाद पोस्टमनकाका.' मायाने पोस्टमनचे आभार मानले. दार बंद केले.

मायाने पाकीट उघडले. आतील पत्र बाहेर काढले. पाहते तर काय! आत कोरा कागद. तिला आश्चर्य वाटले. 'काकांनी कोरा कागद कसा बरं पाठवला?' असा विचार करत माया रेशमाच्या घरी गेली. "रेशमा, हे बघ पत्र! काकांनी पाठवलं आहे." मायाने पत्र रेशमाला दाखवले. "अगं, काकांनी कोरं पत्र पाठवलं. काहीच लिहिलं नाही त्यावर."

रेशमाने पत्र हातात घेतले. तिला त्याचे नवल वाटले नाही. तिने एक मेणबत्ती घेतली. मेणबत्ती पेटवली आणि रेशमा मेणबत्तीच्या ज्योतीवर पत्र धरू लागली.

"अगं रेशमा, ते पत्र जळून जाईल," माया म्हणाली.

"अगं, ह्या पत्राची एक गंमत आहे. बघ तू!" रेशमा म्हणाली. तिने मेणबत्तीच्या ज्योतीवर ते पत्र धरले. ज्योतीची उष्णता त्या पत्राला मिळाली. त्यावर अक्षरे दिसू लागली. मायाने आनंदाने टाळ्या वाजवल्या. तिने पत्र वाचले. तिला खूप आनंद झाला. मायाने रेशमाला विचारले, "काय गं, आता कशी काय पत्रावरची अक्षरे दिसू लागली?"

"अगं माया, ऐक. लिंबाच्या रसाचा उपयोग करून कागदावर लिहितात. लिहिलेले सुकल्यावर कागद कोरा दिसतो. तो कागद उष्णतेवर धरल्यास त्यावरील अक्षरे पुन्हा दिसू लागतात आणि आपल्याला ती अक्षरे वाचता येतात." रेशमाने मायाला कोऱ्या पत्राचे गुपित सांगितले. हे ऐकून माया आश्चर्यचकित झाली.

शब्दार्थ : कोरा कागद – काहीही न लिहिलेला कागद. नवल – आश्चर्य. गुपित – गुप्त गोष्ट, रहस्य.

स्वाध्याय

प्र. १. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(अ) पत्र कोणी पाठवले?

(आ) पत्र कोणाला पाठवले?

शिक्षकांसाठी : पाठात सुचवल्याप्रमाणे स्वतः कृती करून पाहावी. पत्र लिहिण्याचे प्रात्यक्षिक वर्गामध्ये गटागटांत करून घ्यावे. विद्यार्थ्यांकडून या पाठाचे प्रकट वाचन करून घ्यावे.

(इ) मायाला पत्र का वाचता आले नाही?

प्र. २. कोण ते सांगा.

(अ) कोरे पत्र पाहून आश्चर्य वाटणारी.

(आ) कोरे पत्र वाचण्याची युक्ती माहीत असणारी.

प्र. ३. खालील शब्द असेच लिहा.

पत्र, मित्र, सत्र, रात्र, त्रयस्थ, पात्र, त्राण, वात्रट, कंत्राट.

• **पाठातील खालील वाक्ये वाचा.**

(अ) दारावरची बेल वाजली.

(आ) 'काकांनी कोरा कागद कसा बरं पाठवला?'

(इ) रेशमाने पत्र हातात घेतले.

(ई) "अगं, काकांनी कोरं पत्र पाठवलं."

• **वाचा. समजून घ्या.**

(१) वाक्य पूर्ण झाल्यावर • असे चिन्ह देतात. • या चिन्हाला **पूर्णविराम** म्हणतात.

(२) वाक्यात जेव्हा प्रश्न विचारलेला असतो, तेव्हा वाक्याच्या शेवटी ? असे चिन्ह देतात. ? या चिन्हाला **प्रश्नचिन्ह** म्हणतात.

(३) वाक्य वाचताना शब्दानंतर आपण थोडे थांबतो. तसेच वाक्यात आलेल्या वस्तू/नावांची यादी वाचताना प्रत्येक शब्दानंतर आपण थोडे थांबतो, तेव्हा त्या शब्दानंतर , असे चिन्ह देतात. , या चिन्हाला **स्वल्पविराम** म्हणतात.

वरील वाक्यांत (. , ?) ही विरामचिन्हे आलेली आहेत

• **खालील वाक्यांत पूर्णविराम, प्रश्नचिन्ह व स्वल्पविराम घाला.**

(१) मी संगणक सुरू केला मामाचा ई-मेल वाचला मामा चार दिवसांनी येणार होता आम्ही आनंदित झालो

(२) रमेश सीता अनिता गणेश हे सर्वजण दररोज बागेत खेळतात

(३) तू जेवण केलेस का

(४) हे ऐकून तुला आनंद झाला का

(५) मी आई बाबा राजू पिंकी बाजारात गेलो

(६) सुशांत रघू राजेश हे चांगले मित्र आहेत

• **वाचा व लिहा.**

आपल्या घराभोवतीच्या परिसरात तुळस, दुर्वा, गवतीचहा, आले, लिंबू अशी अनेक औषधी झाडे असतात. झाडासारखा मित्र नाही. झाडे सावली देतात, फुले-फळे देतात, औषधे देतात. अशा शेकडो गुणकारी वनस्पती आपल्या जवळच असतात. आपण त्यांची माहिती जाणून घेतली पाहिजे.

शिक्षकांसाठी : विद्यार्थ्यांकडून वर दिलेल्या उतान्याचे श्रुतलेखन करून घ्यावे. वाक्ये देऊन शिकवलेल्या विरामचिन्हांचा सराव घ्यावा.